

Handläggare
Susanne Al-Basri
Telefon: 08-508 03 346

Till
Järva stadsdelsnämnd

Förskola i Stockholm 2023 – stadsövergripande rapport

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/657

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har gett förskolenämnden i uppdrag att årligen skapa en stadsövergripande rapport för förskolan, inklusive analys av utvecklingen. Årets rapport fokuserar på tre huvudområden: *systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning samt personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget.* Rapporten betonar vikten av ett systematiskt kvalitetsarbete för att uppfylla nationella mål och behovet av gemensamma bedömningsgrunder för att säkerställa likvärdighet. Den understryker också vikten av intensifierade insatser för att öka inskrivningen i förskolan och förbättra samverkan mellan förskola och andra myndigheter. Gällande personalens utbildningsnivå framkommer att hög kvalitet i förskolan är central för barns lärande, men det finns en brist på legitimerade förskollärare. Förvaltningen arbetar för att säkerställa god tillgång på kompetent personal och har påbörjat flera kompetenshöjande insatser. Vidare anser förvaltningen att rapporten väl speglar de utvecklingsområden som identifierats inom Järvas kommunala förskolor och ligger i linje med stadsdelsnämndens fleråriga plan och treårsplanen. Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har gett förskolenämnden i uppdrag att årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet

förskola inklusive en analys av utvecklingen inom området. Rapporten är framtagen i samverkan med stadsdelsförvaltningarna, delvis genom underlag skriftligt såväl som muntligt samt genom synpunkter och kommentarer på utkast av rapporten.

Ärendet

Rapporten sammanställer offentlig statistik oavsett regiform och inkluderar uppgifter från SCB, Skolverket, Sweco och ordinarie verksamhetsuppföljning. Stadsdelsförvaltningarna har bidragit med underlag till rapporten enligt särskilda anvisningar som baseras på de utvecklingsområden som identifierades i tidigare års förskolerapporter samt nationellt angelägna områden för förskolan. Rapporten bygger även på resultat från tillsyn av fristående förskolor och andra uppgifter som samlats in från enskilda huvudmän genom egenkontroll. Dessutom innehåller årets rapport en utvärdering av hur skolchefen bedömer den nationella måluppfyllelsen enligt läroplanen. I årets rapport identifieras tre huvudrubriker: *systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning samt personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget.*

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Rapporten betonar att det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan ska inriktas på att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Huvudmän och enheter ska kontinuerligt följa upp verksamheten, analysera resultaten och vidta åtgärder för att utveckla utbildningen. Målet är att identifiera utvecklingsområden för att öka den nationella måluppfyllelsen. Alla nivåer, från kommunfullmäktige till förskolan, måste förstå hur förutsättningar påverkar resultaten och vilka åtgärder som behövs. Ett väl utvecklat kvalitetsarbete som länkar alla nivåer är fundamentalt för högkvalitativ utbildning. Strukturerna för kvalitetsarbetet måste möjliggöra att nationell måluppfyllelse och barns olika förutsättningar synliggörs för att ge alla barn goda utvecklings- och lärandemöjligheter. Stockholms stad har elva stadsdelsnämnder med utsedd skolchef för förskolan som enligt skollagen ska "biträda huvudmannen". Varje stadsdelsnämnd arbetar relativt autonomt, vilket gör det svårt att få en enhetlig och sammanhållen bild av kvalitet och likvärdighet. För att öka likvärdigheten och kvaliteten i förskolan behöver kvalitetsarbetet stärkas och systematiseras på flera nivåer med tydligare koppling till läroplansuppdraget. Detta skulle ge en mer jämförbar bild av kvaliteten, identifiera skillnader och trender samt möjliggöra en mer kvalitativ analys.

I rapporten lyfts behovet av gemensamma bedömningsgrunder för kvalitet i förskolan. Dessa ska inte bara fånga kvantitativa data utan också säkerställa skollagens krav och ge jämförbara underlag för

kvalitetsanalys. På sikt förväntas detta arbete leda till bättre synlighet av måluppfyllelse och bättre förutsättningar för barns utveckling och lärande.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning
Enligt skollagen ska förskolan kompensera för barns olika förutsättningar. Forskning visar att investeringar i förskola ger långvariga samhällsekonomiska vinster och att barn som gått i förskola av hög kvalitet lyckas bättre i skolan, särskilt de från socioekonomiskt utsatta familjer. Förskolans likvärdighetsuppdrag är därför avgörande.

Förskoleförvaltningen har för första gången följt upp hur stadsdelsnämnderna samverkar med socialtjänst och andra myndigheter för att främja barns hälsa och rättigheter. Alla stadsdelsförvaltningar har rutiner för att samverka om barns välbefinnande, med fokus på att uppmärksamma och stödja barn med svårigheter.

Årets uppföljning visar på behov av att utveckla stadsövergripande riktlinjer och rutiner för att stärka samverkan med vårdnadshavare, barnhälsovård, skolan och socialtjänsten.

För att öka antalet inskrivna barn i förskolan, särskilt i områden med lägre inskrivningsgrad, krävs intensifierade uppsökande insatser. Det är viktigt att tidigt förbereda barn för utbildning med fokus på språkutveckling. Trots ökade ansträngningar kvarstår utmaningar, bland annat att identifiera och motivera vårdnadshavare. Insatser som samverkan med öppen förskola och introduktionsförskolor behöver följas upp och utvärderas.

Samtliga stadsdelsnämnder prioriterar barns språkutveckling i svenska och modersmålet, och det behövs systematisk uppföljning av det språkutvecklande arbetet. Utveckling av samverkan mellan förskola och skola är också viktig för att främja progression i barns språkutveckling

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget
Forskning visar att hög kvalitet i förskolan är avgörande för barns lärande och framtida utbildning, där personalens kompetens och utbildningsnivå är centrala. Uppföljningar visar dock inget tydligt mönster att områden med större socioekonomiska utmaningar har fler förskollärare per barn. Förskolans potential för social jämlikhet kräver därför andra insatser, som kompetensutveckling och stödresurser.

Över hälften av arbetslagen består av personal med begränsad pedagogisk utbildning, vilket kan påverka läroplansuppdraget. Fortbildning för att höja personalens svenska språkkunskaper har varierande resultat men visar en positiv trend. Skolverkets utbildning för flerspråkig personal har uppskattats och spridits.

Förskolenämnden arbetar för att säkerställa god tillgång på personal, förbättra arbetsmiljön och stärka karriärvägar. Staden har utmaningar med kompetensförsörjning på grund av pensionsavgångar och nationell brist på förskollärare. En stadsövergripande strategi för kompetensförsörjning tas fram för att stödja långsiktigt arbete och förbättra förskolepersonalens arbetssituation.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på rapporten och anser att huvudinnehållet och angivna utvecklingsområden överensstämmer väl med de utvecklingsområden som har identifierats inom Järvas kommunala förskolor. Rapporten går i linje med det som framkommer i stadsdelsnämndens fleråring samt i treårsplanen vilken omfattar områdena: systematiskt kvalitetsarbete, språk, lärmiljöer och barnhälsa. Dessa utvecklingsområden har i sin tur genererat förväntade resultat och aktiviteter i årets verksamhetsplan. Likvärdighetsarbetet i verksamhetsplanen för 2024 framhäver flera viktiga områden. Bland annat betonas behovet av att formulera gemensamma ställningstaganden, stärka barnhälsoarbetet och skapa tillgängliga, tydliga och estetiskt tilltalande lärmiljöer. Ett centralt fokusområde är att främja närvaron på förskolan, vilket inte bara gynnar barnens språkutveckling utan också förbereder dem för fortsatt utbildning och möjliggör för barn och familjer att omfattas av förskolans främjande och förebyggande barnhälsoarbete, exempelvis samverkan med första linjes socialtjänst för tidigt samordnade insatser.

Liksom i rapporten framhåller stadsdelsförvaltningen övergången från förskola till skola som ett viktigt utvecklingsområde, och arbetet med att utveckla samarbete och processer pågår. Gällande personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget har Järva stadsdelsförvaltning påbörjat flera kompetenshöjande insatser, däribland individanpassade kurser för att stärka svenska språket.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jessika Von Malmborg
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Följebrev Förskola i Stockholm 2023, KS 2024/657
2. Protokollsutdrag från Förskolenämnden- Förskola i Stockholm 2023

3. Tjänsteutlåtande från Förskoleförvaltningen- Förskola i Stockholm
4. Förskola i Stockholm 2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2024-08-12
Jessika Von Malmborg, Avdelningschef	2024-08-12